КОМИТЕТ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПО ОХРАНЕ ОБЪЕКТОВ
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДӘНИ
МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫН
САКЛАУ КОМИТЕТЫ

ПРИКАЗ **БОЕРЫК**

09.12.2019 № 235-П

Татарстан Республикасы, Алексеевский районы, Балахчино авылы, Набережная урамы, 2а йорт адресы буенча урнашкан «Казан-Богородицкая чиркәве, 1736 ел» ачыкланган мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкәрләре) бердәм дәүләт реестрына «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты сыйфатында кертү һәм мәдәни мирас объектының сак предметын, чикләрен һәм территориядән файдалану режимын раслау турында

“Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында” 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында” 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 10 июнендәге 393 номерлы “Төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектын яисә җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектын кертү турында карар кабул итү тәртибе турындагы Нигезләмәне раслау турында”гы 393 номерлы карары, 2018 елның 20 сентябрендәге дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының уңай нәтиҗәсе нигезендә **боерам**:

1. Татарстан Республикасы, Алексеевск районы, Балахчино авылы, Набережная урамы, 2а йорт адресы буенча урнашкан «Казан-Богородицкая чиркәве», 1736 ел, ачыкланган мәдәни мирас объектын Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә

чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты буларак кертергә.

2. «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләрен расларга (1 кушамта).

3. «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән файдалану режимын расларга (2 кушымта).

4. «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектының сак предметын расларга (3 кушымта).

5. Бу боерыкның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемә алам.

Рәис И.Н. Гущин

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09»12.2019№ 235-П
боерыгына 1_нче кушымта

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты **территориясенең чикләре**

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясе чикләренең картасы (схемасы)

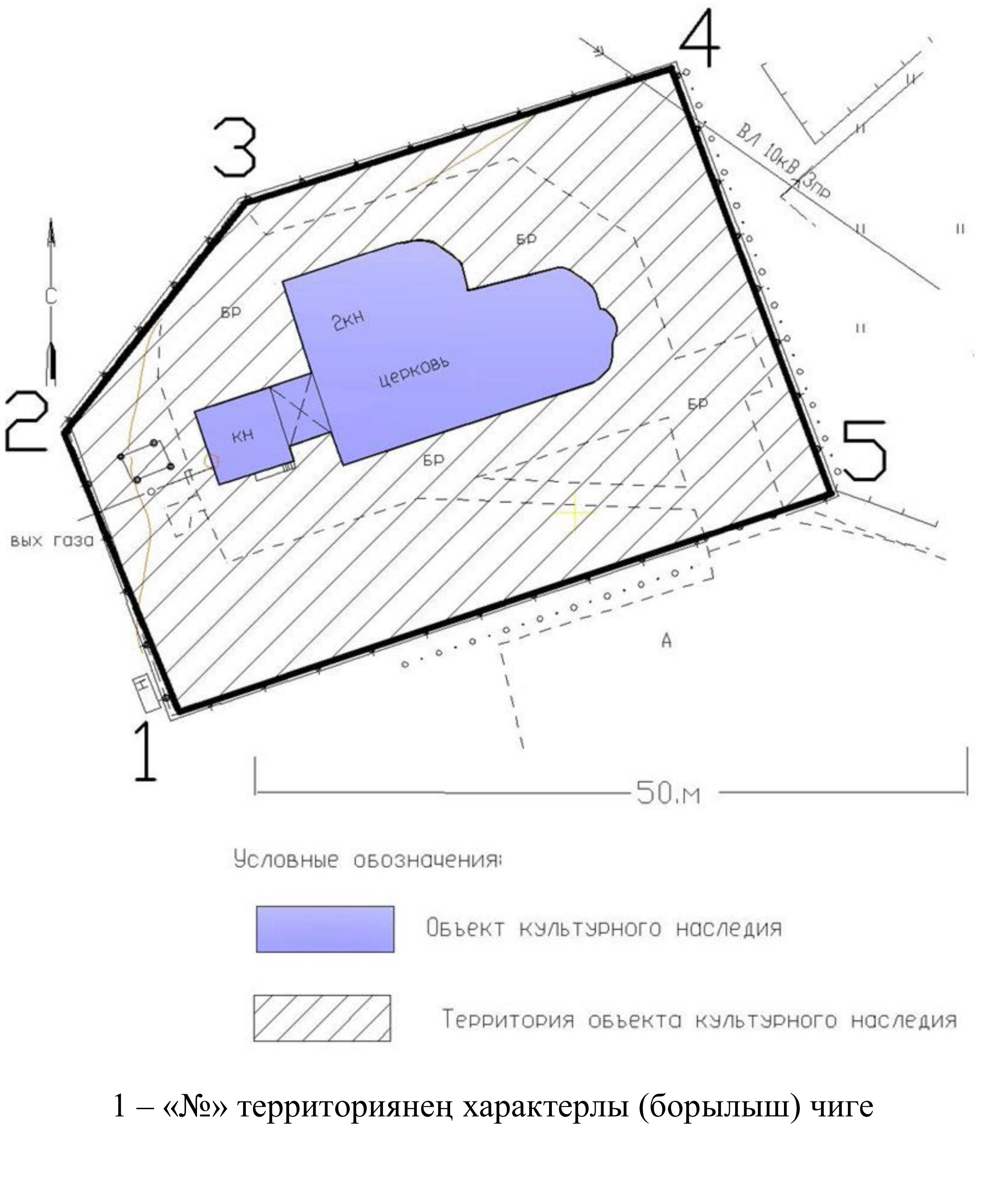

1 – «№» территориянең характерлы (борылыш) чиге

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләренең **борылыш нокталары таблицасы**

№	МСК 16 координаталар системасы		Нокталарның WGS–84 системасындагы координаталары	
	X	Y	Төньяк киңлек	Көнчыгыш озынлык
1	422335.97	1356722.22	55°18'21,06712"	49°55'35,41512"
2	422355.56	1356714.13	55°18'21,70386"	49°55'34,97081"
3	422371.72	1356726.81	55°18'22,22109"	49°55'35,70125"
4	422381.13	1356756.69	55°18'22,51294"	49°55'37,40168"
5	422351.29	1356767.96	55°18'21,54348"	49°55'38,01877"

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләренең **тасвирламасы**

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләре түбәндәгечә уза:

көньяк-көнбатыш өлеш: дәүләт күчемсез милек кадастрында булган җир кишәрлеге чиге (1-2 борылыш нокталары);
төньяк-көнбатыш өлеш: дәүләт күчемсез милек кадастрында булган киртә буенча параллель рәвештә җир кишәрлегенең чиге (2-3 борылыш нокталары);
төньяк-көнчыгыш өлеш: дәүләт күчемсез милек кадастрында булган җир кишәрлеге чиге (борылыш нокталары
көньяк-көнчыгыш өлеш: Набережная урамында кызыл линия буенча, дәүләт күчемсез милек кадастрында булган җир кишәрлегенең чиге (1-5 борылыш нокталары).

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09»12.2019№ 235-П
боерыгына 2_нче кушымта

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясеннән **файдалану режимы**

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләрендә түбәндәгеләр **рөхсәт ителә:**

- мәдәни мирас объектының физик сакланышын тәэмин итүгә юнәлдерелгән мәдәни мирас объектын саклап калу эшләрен башкару, шул исәптән консервацияләү, ремонтлау, реставрацияләү, заманча файдалануга яраклаштыру;
- мәдәни мирас объектының сакланышын тәэмин итү таләпләренә каршы килмәгән һәм мәдәни мирас объектының заманча шартларда эшләвен тәэмин итәргә мөмкинлек бирә торган хуҗалык эшчәнлеген алып бару;
- мәдәни мирас объектларыннан сак предметы булган үзенчәлекләрен үзгәртмичә, функциональ файдалануның төрләре нигезендә заманча файдалану өчен файдалану һәм аларны урнаштыру;
- «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектының бөтенлеген боза торган корылмаларны һәм объектларны, шулай ук вакытлы объектларны җимерү;
- гамәлдәге инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәэмин итү, канализация, җылылык белән тәэмин итү, газ, электр белән тәэмин итү, телефонлаштыру һ.б.) капиталь ремонтлау, шулай ук башкарыла торган эшләр (шул исәптән динамик йогынты) мәдәни мирас объектына йогынты ясамау шарты белән инженерлык инфраструктурасының яңа объектларын җир асты юлы белән салу;
- мәдәни мирас объектын саклап калуга, алардан файдалануга һәм аларны популярлаштыруга юнәлдерелгән территорияне төзекләндерү:
- мәйданчыкларны, алымнарны һәм машина юлларын түшәүдә традицион материаллар (кирпеч, таш, гранит һәм башка табигый материаллар, шулай ук табигый материалларны имитацияләүче материаллар) куллану;
- тарихи мохит элементлары характеристикаларына җавап бирә торган аерым урнаштырылган яктырту җиһазларын куллану;
- яшелләндерү: кисүне санлаштыра торган кыйммәтле агач токымнарын саклап калу, яшелләндерүнең яңа элементларын утырту;

- тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу, мемориаль һәм архитектура-ансамбль мөнәсәбәтендә (Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, аларны торгызу өчен кирәкле җитәрлек фәнни мәгълүматлар булган очракта, биналарны, корылмаларны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, капкаларны) югалган тарихи элементларны торгызу;

- мәдәни мирас объектының төп фасадында мәгълүмати язмалар һәм билгеләр урнаштыру беренче каттан да югары түгел;

- эшчәнлек профиле турында мәгълүматны кулланучылар игътибарына җиткерү өчен билгеләнгән тышкы реклама чараларын урнаштыру, оешманың фирма атамасы, аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, индивидуаль эшкуарны дәүләт теркәве турында һәм аны теркәгән органның исеме законнар нигезендә. Тышкы реклама чараларының биеклеге фриз биеклегеннән 2/3 дән артмаска тиеш, катлар тәрәзәләре арасында теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган урын;

- арка тәрәзәләре булганда, катлар тәрәзәләре арасында урнашкан конструкцияләрнең биеклеге ½ ка кадәр кими. Мәгълүмати конструкцияләрнең киңлеге, декоратив-сәнгать панноларыннан тыш, теге яки бу конструкцияне урнаштыру регламентлана торган простенка киңлегеннән 2/3 дән артмаска тиеш.

Югарыда атап үтелгән барлык эшләр мәдәни мирас объектларын саклау эшләрен башкаруга мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы тарафыннан бирелгән язмача рөхсәт нигезендә, мәдәни мирас объектларын саклауның вәкаләтле органы белән килештерелгән мәдәни мирас объектларын саклау буенча проект документациясен әзерләү һәм эшләр башкару йөкләмәсе, шулай ук дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасының уңай бәяләмәсе булган проект документациясе нигезендә һәм күрсәтелгән эшләрне башкаруны тиешле мәдәни мирас объектларын саклауның тиешле органы тарафыннан тикшереп тору шарты белән башкарыла.

«Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты территориясенең чикләрендә түбәндәгеләр **тыела:**

- мәдәни мирас объектын яисә аның аерым элементларын саклап калу эшләреннән, шулай ук «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләрен исәпкә алып, мәдәни мирас объектының тарихи-шәһәр төзелеше мохитен саклап калу эшләреннән тыш, җир, төзелеш, мелиоратив һәм башка эшләр башкару;

- капиталь төзелеш объектларын төзү һәм һәйкәл территориясендә булган капиталь төзелеш объектларының күләм-киңлек характеристикаларын арттыру, шулай ук җир төзелеше эшләрен, җир, төзелеш, хуҗалык эшләрен проектлау, башкару һәм мәдәни мирас объектын һәм аның саклау предметын саклап калуга һәм җайлаштыруга бәйле булмаган башка эшләр башкару;

- кондиционерларның мәдәни мирас объектының фасадларында һәм түбәсендә, эре габаритлы антенналар һәм инженерлык җиһазларының башка элементларын урнаштыру;

- тышкы реклама чараларын урнаштыру;

- җир өсте ысулы белән инженерлык инфраструктурасы объектларын (тышкы су белән тәэмин итү, канализация, җылылык белән тәэмин итү, газ белән тәэмин итү, электр белән тәэмин итү, телефонлаштыру һ.б.) үткәрү;

- киосклар, павильоннар, лапаслар, кече архитектура формалары урнаштыру, югалганнарны торгызудан тыш;

- динамик йөкләнеш тудыручы технологияләрне (басым ясау, матбугат, чүкеч һ.б. кебек машиналарны куллану, кривошипно-шатунлы механизмнар, чүкечләр һәм бәрмә хәрәкәтле башка механизмнарны куллану, мәдәни мирас объектына һәм аның әйләнә-тирәсендәге төзелешләрдә күпсанлы машиналарны берьюлы куллану;

- мәдәни мирас объекты территориясен теләсә кайсы төрдәге һәм формадагы төзелеш, көнкүреш калдыклары белән чүпләү;

- санитар кисүләрдән тыш, агачларның кыйммәтле токымнарын кисү.

Татарстан Республикасы мәдәни
мирас объектларын саклау комитетының
«09»12.2019№ 235-П
боерыгына 3нче кушымта

Татарстан Республикасы, Алексеевск районы, Балахчино авылы, Набережная урамы, 2а йорт адресы буенча урнашкан «Казан Изге ана иконасы хөрмәтенә чаңлы чиркәү», 1736 ел төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектының сак предметы.

1. Объектның урыны:

- доминант буларак авылның тарихи төзелеше структурасында шәһәр төзелеше һәм композиция характеристикалары (авылның көнбатыш читендә елга тугаена якын урнашу);

- тарихи чикләрдәге территория.

2. Күләм-пространство чишелеше:

- чиркәүнең композиция-киңлек төзелеше (чиркәүнең төп күләме: биек караңгы барабан һәм тәре белән кечкенә башлы сигез кырлы тоташтырылган гөмбәз белән очланган ике якты дүртлек өстендә сигезенче кат;

- Апсид планында ярымтүгәрәк, киңлеге буенча төп күләмнең көнчыгыш ягыннан дүртлеккә тигез;

- төньяктан килгән трапезная - төп күләмдәге дүртлек янында ярым түгәрәк көнчыгыш дивар белән тәмамланган һәм, ниһаять, аулак барабанда кечкенә башлык булган.

- Чиркәүнең күчәренә куелган өч ярусл чаң манарасы (аскы ярус - дүртлек, өске ярус - сигезле биеклектә кечерәя).

3. Конструктив нигез һәм конструкциянең чын элементлары: чын кирпеч диварлар; кирпеч гөмбәзләр һәм арклар;

- тәрәзә һәм ишек уемнарының кирпеч киртәләре;

- башлангыч эчке планировка;

- тарихи габаритлар, геометрия һәм төп күләмне һәм чаң манарасын өстәп һәм төгәлләп, трапез түбәсенең конструктив чишелеше; түбәнең тарихи материалы (табаклы тимер).

4. Фасадларның архитектур чишелеше:

- кирпеч сугылган стеналар;

- Дүртлекнең "этәч кикрикләре" рәвешендә сандриклы лекаль кирпечтән тәрәзә уемнарының профильле тзрәзә капкачлары;

– дүртпочмак һәм чиркәү частенең сигезтән бер өлеше булган тар ярым колонкалар, апсида декоры; барлык чаң ярусларының турыпочмаклы нишкалары;

- чаң манарасының барлык ярусларының почмакларын уратып үтүче профильле калаклар;

- ярусларның профильле архивольтлары «поребрик» полосасы белән шалтырата;

- алга киткән профильле фризлар һәм зур булмаган барлык күләмнәрне тартып чыгаручы карнизлар;

- чиркәү өлешенең фризында «поребрик» поясы; трапез, апсида фризында «городки» декоратив кирпеч кладкасы поясы;

- аркар поясы һәм чиркәү өлеше барабанын профильле тәмамлау;

тарихи тәрәзә һәм ишек уемнарының урнашу урыны, конфигурациясе һәм пропорциясе;

- тәрәзә уемнарының столяр тутырылышының геометриясе һәм конструкциясе.

5. Планлаштыру оешмасы һәм интерьерларның декоратив җиһазлары:

- интерьерларның тарихи планировкасы;

арок, тромп һәм гөмбәз нигезендә чын металл бәйләнеш; тәрәзә уемнарының чын мәкерле рәшәткәләре;

диварларда тарихи бизәкле декор;

Стеналарда язылган кәгазьнең академик стиле - чиркәү некрополеның кабер ташлары.

Сак предметы аныкланырга һәм тулыландырылырга мөмкин, шул исәптән фәнни, табигый яисә реставрация тикшеренүләре уздырганда фотоматериаллар белән дә.